

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра ортопедичної стоматології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан стоматологічного факультету



Свген КОСТЕНКО

доктор медичних наук,

професор закладу вищої освіти

«30» червня 2023 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 31. «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітня програма	Стоматологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська, англійська

Ужгород 2023

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» освітньої програми «Стоматологія». Ужгород: ДВНЗ УжНУ, 2023. 21 с.

Укладачі:


Костенко Світлана Борисівна – доктор медичних наук, доцент, завідувачка кафедри ортопедичної стоматології

Костенко Євген Якович – доктор медичних наук, професор, декан стоматологічного факультету, професор кафедри ортопедичної стоматології

Ховпей Любов Михайлівна – асистент кафедри ортопедичної стоматології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *ортопедичної стоматології*

Протокол № 6 від «28» червня 2023 р.

Завідувач кафедри ортопедичної стоматології,  доц. Світлана КОСТЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією стоматологічного факультету

протокол № 11 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії  проф. Оксана КЛІТИНСЬКА

© Костенко Євген Якович, 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 3 кредити	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 100 год	3	
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,3 самостійної роботи студента – 2,2	VI	
	Лекції:	
	16 год	
	Практичні, семінарські:	
	Лабораторні:	
	Клінічні:	
	40 год	
	Самостійна робота:	
	44 год	
Вид контролю:		Залік
Форма контролю:		Комбінована

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України» є професійне набуття кожним студентом знань у питаннях медичного, біологічного та медико-криміналістичного характеру, що виникають у практичній діяльності органів правосуддя та судочинства та знання з правових засад медичної діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – це здатність розв'язувати складні задачі та проблеми галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності та/або у процесі навчання, передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності
- ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним
- ЗК 11. Здатність працювати в команді
- ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
- ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного і демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- ФК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
- ФК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень
- ФК 3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ФК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації
- ФК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації
- ФК 17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 3. Українська мова за професійним спрямуванням
- ОК 4. Латинська мова та медична термінологія
- ОК 6. Англійська мова медичного спрямування
- ОК 7. Загальна та оральна біологія
- ОК 8. Медична інформатика
- ОК 9. Медична хімія
- ОК 10. Біологічна та біоорганічна хімія

- ОК 12. Анатомія людини
- ОК 13. Гістологія, цитологія, ембріологія
- ОК 14. Фізіологія
- ОК 19. Патоморфологія
- ОК 20. Патофізіологія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Стоматологія», вивчення навчальної дисципліни «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання	ПРН 1
Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу	ПРН 2
Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань	ПРН 3
Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1)	ПРН 4
Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій	ПРН 14
Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень	ПРН 18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання провідних клінічних симптомів та синдромів, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду; знання загальних понять про людський організм, функціонування її органів та систем (зокрема, про функціональну анатомію жувального апарату). Вміння встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання	ПРН 1
Вміння проводити збір анамнестичних даних (інформації про загальний стан пацієнта), оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки (оцінка цілісності зубних рядів, виду прикусу, характеристика оклюзійних параметрів, оцінка оклюзії та артикуляції), на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу	ПРН 2

Знання показів до призначення додаткових методів обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) та вміння аналізувати отримані дані пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини, щелепно-лицевої області, проводити диференційну діагностику даних захворювань	ПРН 3, 4
Вміння аналізувати та оцінювати медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій	ПРН 14
Вміння усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень	ПРН 18
Знання та дотримання вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності	
Вміння організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Видами навчальної діяльності здобувачів освіти відповідно до навчального плану є:

- 1) лекції – розкривають проблемні питання відповідних розділів стоматології;
- 2) практичні/клінічні заняття - обговорення теми заняття з використанням наочних посібників та муляжів, стоматологічного обладнання та інструментарію; відпрацювання студентами стоматологічних маніпуляцій під час заняття на фантомах чи діагностичних моделях; проведення аналізу діагностичних моделей та інших додаткових видів обстеження; вирішення ситуаційних задач, що мають клінічне спрямування, а також вирішення тестових завдань.
- 3) самостійна робота студента – опрацювання навчального матеріалу, підготовка до лекцій та практичних/клінічних занять. Індивідуальне опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури професійного спрямування чи електронних інформаційних ресурсів.

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- індивідуальна теоретична співбесіда (опитування) на клінічних/практичних заняттях;
- тестовий контроль відповідно до етапів заняття (формат А);
- виконання індивідуальних та групових теоретично-практичних завдань під час клінічних занять та самостійної роботи;
- вирішення типових ситуаційних задач відповідно до етапів заняття;
- контроль та корекція рівня професійних вмінь та навичок;
- поточний контроль;
- модульний контроль;
- підсумковий контроль (залік)

Викладання дисципліни демонструється наступними методами:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) за джерелом інформації:

- а) вербальні (словесні): лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;
- б) наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- 2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- 3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;
- 4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою й інтернет-ресурсами; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- навчальні дискусії;
- інтерактивні та інноваційні методи навчання (кейс-метод);
- створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості (заохочення до наукових публікацій або участі у олімпіаді з дисциплін серед ВНЗ України, студентських конференціях).

Максимальна ефективність навчання досягається за умови системного поєднання даних методів.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається відповідно до:

- Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>;
- Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>;
- Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070> з дотриманням норм академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність в Ужгородському національному університеті <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включають поточний і підсумковий контроль знань навичок здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на кожному практичному занятті відповідно до календарно-тематичного плану.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння самостійно опрацювати текстовий масив інформації, осмисливши зміст теми, а також публічне представлення індивідуального завдання чи презентація певного матеріалу.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, виконання завдань для самостійного опрацювання, в т.ч. ситуаційних задач.

Форми поточного контролю:

- індивідуальне усне опитування за теоретичними питаннями на основі рекомендованої літератури, що включені до методичних розробок з відповідних тем;

- ситуаційні задачі за тематикою практичного заняття (аналіз інтраоральних фотографій, опис клінічних ситуацій поданий у вигляді усного, текстового чи графічного матеріалу, розшифрування ортопантограми чи томограми);
- тестові завдання з однією правильною відповіддю (формат А), в т.ч. з використанням платформи електронного навчання <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>
- структуровані письмові контрольні роботи.

Змістовий модульний контроль проводиться по завершенню змістового модуля на практичному занятті за розкладом, складається студентом за умови відсутності академічної заборгованості з дисципліни «Судова медицина (стоматологія). Медичне право України», включає в себе контроль теоретичних знань та практичних навичок і вмінь.

Форми модульного контролю:

- Індивідуальне усне опитування;
- Письмове вирішення тестових завдань;
- Письмовий теоретичний контроль;
- Вирішення ситуаційних задач

Підсумковий контроль передбачає визначення рівня сформованих теоретичних знань та практичних навичок. Проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни (окреме навчальне заняття).

Форма підсумкового контролю: залік

Залік – це форма кінцевого контролю, яка полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни виключно на підставі результатів поточного навчання, виконання індивідуальних та контрольний заходів.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(модуль 1 – Судова медицина (Стоматологія))**

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7	7	7	7	7	7	7	7	30	100
T9	T10								
7	7								

T1 – T10 – теми відповідно до змісту навчальної дисципліни

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(модуль 2 – Медичне право України)**

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18		
8	8	8	8	8	8	8	8	20	100
T19	T20								
8	8								

T11 – T20 – теми відповідно до змісту навчальної дисципліни

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (клінічні) заняття	10	70	10	80
Модульна контрольна робота		30		20
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового модульного контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми підсумкового модульного контролю з «Судової медицини (стоматологія). Медичного права» визначаються у робочій навчальній програмі.

Підсумковий модульний контроль 1 (Судова медицина(стоматологія)) проводиться на останньому практичному занятті. Кожен студент отримує білет, в якому є 3 запитання, кожне питання оцінюється від 0 до 5 балів (максимальна кількість 15 балів). Тестові завдання (10 тестових завдань по 0,5 балу кожне) – максимальна кількість – 5 балів та виконання ІНДЗ – 10 балів. Загальний бал – 30.

Підсумковий модульний контроль 2 (Медичне право України) проводиться на останньому практичному занятті. Кожен студент отримує білет, в якому є 3 запитання, кожне питання оцінюється від 0 до 5 балів (максимальна кількість 15 балів). Тестові завдання (10 тестових завдань по 0,5 балу кожне) – максимальна кількість – 5 балів. Загальний бал – 20.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли здобувач освіти дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Рівень компетентності – високий.

Оцінка добре (В) виставляється здобувачу освіти, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Рівень компетентності – достатній.

Оцінка добре (С) виставляється здобувачу освіти, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності. Рівень компетентності – середній.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач освіти розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу. Рівень компетентності низький.

Оцінка задовільно (Е) виставляється, коли здобувач освіти неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань

студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачу освіти, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачу освіти, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	Зараховано
74 – 81	C	
64 – 73	D	Зараховано
60 – 63	E	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

Відповідно до чинного законодавства України та Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (від 03 березня 2020 р., <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>) здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті. Визнання таких результатів можливо тільки для навчальних дисциплін, які починають викладатися із другого семестру.

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, можливо якщо такі відповідають вимогам освітньої програми щодо формування запланованих компетентностей. Загалом за період навчання результати навчання в неформальній освіті можуть бути зараховані в обсязі не більше 10% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою.

Види неформальної освіти, результати яких можуть бути перезараховані: тематичні удосконалення, вебінари, курси, стажування, практики, тренінги, майстер-класи (ворк-шопи), організовані на платформах «Prometheus», «Coursera», закладів вищої освіти та офіційних провайдерів БПР, визнаних МОЗ України, участь у наукових форумах та конференціях, публікації у фахових наукових виданнях та виданнях, включених до наукометричних баз «Scopus» та «Web of Science». Тематика вказаних заходів та активності повинна відповідати змісту робочої програми (тематичні плани лекцій та практичних/семінарських занять).

Процедура визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті проводиться комісійно. Для цього здобувач вищої освіти не пізніше 30 календарних днів до завершення семестру (в якому вивчається навчальна дисципліна, щодо якої бажає провести перезарахування результатів навчання) подає до деканату факультету відповідну заяву та документи, які

підтверджують факт отримання неформальної освіти (сертифікат, посвідчення, свідоцтво, освітні програми тощо). Відповідно до отриманої заяви деканат утворює предметну комісію у складі гаранта освітньої програми, завідувача відповідної профільної кафедри та науково-педагогічних працівників, які викладають відповідну навчальну дисципліну. Комісія формує висновок щодо обсягів кредитів ЄКТС, можливих для перезарахування та надає його керівництву факультету та на профільну кафедру, відповідно до Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 «Судова медицина (стоматологія)»:

Тема 1. Предмет і завдання судової медицини. Організаційно-процесуальні засади проведення судово-медичної експертизи в Україні.

Тема 2. Судово-медична танатологія. Огляд трупа на місці події. Судово-медична експертиза трупа.

Загальні питання судово-медичної танатології. Умирання та смерть. Уявна, клінічна та біологічна смерть. Ранні та пізні трупні явища.

Тема 3. Загальні питання судово-стоматологічної травматології. Переломи кісток обличчя. Ушкодження зубів. Ушкодження зубами. Судово-медична травматологія. Фактори зовнішнього середовища, від дії яких виникають травми. Ушкодження тупими предметами. Синці, садна, забиті рани, переломи кісток. Ушкодження зубів.

Тема 4. Загальні питання судово-стоматологічної травматології. Ушкодження гострими предметами

Тема 5. Огляд трупа на місці події. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень. Вогнепальні ушкодження. Класифікація вогнепальної зброї. Дистанція пострілу. Додаткові фактори пострілу. Постріл впритул, з близької та неблизької відстані. Пошкодження при пострілах з мисливської гладкоствольної зброї.

Тема 6. Судово-медична експертиза механічної асфіксії. Судово-медична експертиза ушкоджень та смерті від дії межових температур

Тема 7. Судово-медичні засади ідентифікації особи за слідами зубів. Судово-медична ідентифікація особи за стоматологічним статусом.

Тема 8. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень

Тема 9. Судово-медична ідентифікація особи за стоматологічним статусом

Тема 10. Судово-медичні засади ідентифікації особи за слідами зубів

Змістовий модуль 2: «Медичне право України»

Тема 11. Організація, управління та правове регулювання у сфері охорони здоров'я. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Одержання медичної допомоги в контексті реалізації права на життя людини

Тема 12. Багатоелементність системи охорони здоров'я. Державна політика в галузі охорони здоров'я

Тема 13. Визначення несприятливих наслідків у медичній практиці

Тема 14. Правові основи медичного правознавства

Тема 15. Медичне право в системі соціального регулювання медичної діяльності

Тема 16. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я

Тема 17. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Правове регулювання медичних експертиз. Правопорушення в охороні здоров'я і юридична відповідальність

Тема 18. Правові основи медичної допомоги населенню. Регулювання медичної допомоги законодавством України

Тема 19. Правові основи медичного страхування громадян

Тема 20. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин. Посадові злочини у сфері охорони здоров'я та судово-медична експертиза у таких справах. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (клінічні)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Змістовий модуль 1 «Судова медицина (стоматологія)»						
Тема 1. Предмет і завдання судової медицини. Організаційно-процесуальні засади проведення судово-медичної експертизи в Україні.	5		2			3
Тема 2. Судово-медична танатологія. Огляд трупа на місці події. Судово-медична експертиза трупа. Загальні питання судово-медичної танатології. Умирання та смерть. Уявна, клінічна та біологічна смерть. Ранні та пізні трупні явища.	7	2	2			3
Тема 3. Загальні питання судово-стоматологічної травматології. Переломи кісток обличчя. Ушкодження зубів. Ушкодження зубами. Судово-медична травматологія. Фактори зовнішнього середовища, від дії яких виникають травми. Ушкодження тупими предметами. Синці, садна, забиті рани, переломи кісток. Ушкодження зубів.	7	2	2			3
Тема 4. Загальні питання судово-стоматологічної травматології. Ушкодження гострими предметами.	5		2			3
Тема 5. Огляд трупа на місці події. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень. Вогнепальні	7	2	2			3

ушкодження. Класифікація вогнепальної зброї. Дистанція пострілу. Додаткові фактори пострілу. Постріл впритул, з близької та неблизької відстані. Пошкодження при пострілах з мисливської гладкоствольної зброї.					
Тема 6. Судово-медична експертиза механічної асфіксії. Судово-медична експертиза ушкоджень та смерті від дії межових температур	5		2		3
Тема 7. Судово-медичні засади ідентифікації особи за слідами зубів. Судово-медична ідентифікація особи за стоматологічним статусом.	7	2	2		3
Тема 8. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень	4		2		2
Тема 9. Судово-медична ідентифікація особи за стоматологічним статусом	4		2		2
Тема 10. Судово-медичні засади ідентифікації особи за слідами зубів	4		2		3
Разом за модуль	56	8	20		28
Змістовий модуль 2. «Медичне право України»					
Тема 11. Організація, управління та правове регулювання у сфері охорони здоров'я. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Одержання медичної допомоги в контексті реалізації права на життя людини	6	2	2		2
Тема 12. Багатоелементність системи охорони здоров'я. Державна політика в галузі охорони здоров'я	4		2		2
Тема 13. Визначення несприятливих наслідків у медичній практиці	4		2		2
Тема 14. Правові основи медичного правознавства.	4		2		2
Тема 15. Медичне право в системі соціального регулювання медичної діяльності	4		2		2
Тема 16. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я.	4		2		2
Тема 17. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Правове регулювання медичних експертиз. Правопорушення в охороні здоров'я і юридична відповідальність	6	2	2		2
Тема 18. Правові основи медичної допомоги населенню. Регулювання медичної допомоги законодавством України	7	2	2		2
Тема 19. Правові основи медичного страхування громадян	2		2		
Тема 20. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин. Посадові злочини у сфері охорони здоров'я та судово-медична експертиза у таких справах. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги	4	2	2		
Разом за модуль	44	8	20		16
Разом за семестр	100	16	40		44

6.3. Теми практичних занять

№ п/п	Тема практичних занять	Кількість годин
Модуль 1. Судова медицина (стоматологія).		
1.	Предмет і завдання судової медицини. Організаційно-процесуальні засади проведення судово-медичної експертизи в Україні.	2
2.	Судово-медична танатологія. Огляд трупа на місці події. Судово-медична експертиза трупа.	2
3.	Загальні питання судово-стоматологічної травматології. Переломи кісток обличчя. Ушкодження зубів. Ушкодження зубами	2
4.	Загальні питання судово-стоматологічної травматології. Ушкодження гострими предметами.	2
5.	Огляд трупа на місці події. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень	2
6.	Судово-медична експертиза механічної асфіксії. Судово-медична експертиза ушкоджень та смерті від дії межових температур	2
7.	Судово-медичні засади ідентифікації особи за слідами зубів	2
8.	Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень	2
9.	Судово-медична ідентифікація особи за стоматологічним статусом	2
10.	Судово-медичні засади ідентифікації особи за слідами зубів	2
Модуль 2. Медичне право України		
11.	Організація, управління та правове регулювання у сфері охорони здоров'я.	2
12.	Багатоелементність системи охорони здоров'я. Державна політика в галузі охорони здоров'я	2
13.	Визначення несприятливих наслідків у медичній практиці	2
14.	Правові основи медичного правознавства.	2
15.	Медичне право в системі соціального регулювання медичної діяльності	2
16.	Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я.	2
17.	Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні	2
18.	Правові основи медичної допомоги населенню.	2
19.	Правові основи медичного страхування громадян	2
20.	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин	2
Всього годин		40 годин

6.4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальні питання судово-медичної танатології. Умирання та смерть. Уявна, клінічна та біологічна смерть. Ранні та пізні трупні явища.	2
2.	Судово-медична травматологія. Фактори зовнішнього середовища, від дії яких виникають травми. Ушкодження тупими предметами. Синці, садна, забиті рани, переломи кісток. Ушкодження зубів.	2
3.	Вогнепальні ушкодження. Класифікація вогнепальної зброї. Дистанція пострілу. Додаткові фактори пострілу. Постріл впритул, з близької та неблизької відстані. Пошкодження при пострілах з мисливської гладкоствольної зброї.	2
4.	Судово-медична ідентифікація особи за стоматологічним статусом.	2
5.	Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Одержання медичної допомоги в контексті реалізації права на життя людини	2
6.	Правове регулювання медичних експертиз. Правопорушення в охороні здоров'я і юридична відповідальність	2
7.	Регулювання медичної допомоги законодавством України	2
8.	Посадові злочини у сфері охорони здоров'я та судово-медична експертиза у таких справах. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги	2
	Разом	16

6.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Встановлення статевої та расової належності за будовою зубів.	3
2.	Визначення віку за зубами	3
3.	Ідентифікація невідомої особи за рентгенограмами	3
4.	Принципи ідентифікації невідомої особи за рельєфом піднебіння, протезом та слідами губ	3
5.	Правопорушення в охороні здоров'я.	3
6.	Юридична відповідальність при правопорушеннях в системі охорони здоров'я	3
7.	Судово-медична експертиза при правопорушеннях в системі охорони здоров'я	3
8.	Кримінальна відповідальність медичних працівників	2
9.	Призначення, організація і проведення комісійної судово-медичної експертизи у разі професійних і посадових правопорушень медичного персоналу	2
10.	Кодифікація законодавства про охорону здоров'я	2
11.	Значення лабораторних методів дослідження при експертизі вогнепальних пошкоджень	2
12.	Класифікація ручної вогнепальної зброї.	2
13.	Будова бойових набоїв	2
14.	Кінетична енергія кулі, вбивча сила кулі	2

15.	Правове регулювання трудової діяльності медичних працівників	2
16.	Правове регулювання окремих видів медичної діяльності	2
17.	Правове регулювання медичних експертиз	2
18.	Звіт «експерта»	2
Всього годин		44 години

6.6. Теми лабораторних та семінарських занять - не передбачені навчальним планом

6.7. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі – ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Бали студентів нараховуються за різні види індивідуальних завдань і додаються до суми балів, набраних на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних (клінічних) занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ - Індивідуальне науково-дослідне завдання «Висновок експерта».

Орієнтовний перелік теоретичних питань, які підлягають перевірці при складанні підсумкового модульного контролю

Перелік орієнтовних питань модульного контролю 1 – Судова медицина (стоматологія).

1. Судова стоматологія як наука. Предмет. Зв'язок з судовою медициною.
2. Етапи розвитку вітчизняної судової стоматології.
3. Внесок професора Гілярія Вільгі в розвиток судової стоматології як науки.
4. Поняття про судово-медичну експертизу та її види.
5. Структура судово-медичної служби в Україні.
6. Бюро судово-медичної експертизи, його структура і функції підрозділів.
7. Документи, які регламентують судово-медичну експертну діяльність.
8. Права, обов'язки та відповідальність судово-медичного експерта.
9. Гарантії незалежності експерта.
10. Судово-медична документація.
11. Проведення огляду місця події і трупа.
12. Послідовність огляду трупа на місці події.
13. Обов'язки лікаря-стоматолога при огляді трупа на місці його виявлення.
14. Особливості слідів крові на місці події та правила їх вилучення.
15. Документація, яку складають під час огляду місця події.
16. Визначення поняття „Танатологія”. Загальна та судово-медична танатологія.
17. Поняття „Смерть”. Класифікація смерті.
18. Патофізіологія процесу умирання.
19. Етапи умирання. Термінальні стани.
20. Ознаки швидкої та агональної смерті.
21. Клінічна смерть та її діагностика.
22. Уявна смерть.
23. Вірогідні ознаки біологічної смерті та їх діагностика.
24. Абсолютні ознаки смерті. Ранні трупні ознаки – трупні плями, трупне залякання, охолодження трупа, висихання ділянок тіла трупа, аутоліз.

25. Пізні трупні ознаки – гниття, жировіск, торф'яне дублення, муміфікація.
26. Післясмертні зміни тканин обличчя, ротової порожнини, зубно-щелепного апарата та кісток.
27. Судово-медичне визначення давності настання смерті.
28. Порядок призначення та проведення судово-медичної експертизи трупа, документація.
29. Загальні правила, порядок та етапи судово-медичного розтину трупа.
30. Судово-медичне дослідження тканин і кісток лицевого черепа.
31. Особливості судово-медичної експертизи трупа невідомої особи.
32. Зубна формула.
33. Значення стоматологічного статусу для встановлення особи невідомого.
34. Поняття про ушкодження (травму). Класифікація факторів зовнішнього середовища, які викликають ушкодження.
35. Анатомічні та функціональні пошкодження, їх особливості.
36. Класифікація ушкоджень залежно від травмуючого предмету, локалізації, загрози для життя, наслідків травми.
37. Класифікація тупих предметів за механізмом їх дії на тіло людини. Особливості ушкоджень м'яких тканин обличчя.
38. Садна обличчя, їх судово-медичне значення.
39. Синці, їх судово-медичне значення.
40. Забиті рани обличчя, їх судово-медичне значення.
41. Судово-медичні можливості при дослідженні рубців.
42. Садна слизової оболонки ротової порожнини.
43. Крововиливи та рани слизової оболонки.
44. Особливості опису ушкоджень.
45. Особливості виникнення переломів кісток обличчя.
46. Переломи нижньої щелепи.
47. Переломи верхньої щелепи.
48. Переломи кісток носа та виличної кістки.
49. Вивих зуба та пошкодження ясен.
50. Переломи зубів.
51. Травматична екстракція зуба. Переломи зубів при оперативному їх видаленні.
52. Ушкодження зубами людини. Загальна характеристика.
53. Укуси, механізм утворення. Загальна характеристика.
54. Відкуси, механізм утворення. Загальна характеристика.
55. Питання, які вирішують при дослідженні ушкоджень, заподіяних зубами.
56. Визначення поняття „гострий предмет”. Ушкодження, які вони спричиняють.
57. Різани, колоті та колото-різані рани.
58. Рубані рани.
59. Критерії давності травми зубів.
60. Механічна асфіксія, визначення поняття, класифікація obturаційної асфіксії, стадії перебігу.
61. Стадії виходу з асфіктичного стану.
62. Загальноасфіктичні ознаки та їх судово-медичне значення.
63. Аспіраційна асфіксія.
64. Дислокаційна, клапанна та стенотична асфіксія.
65. Смерть від механічної асфіксії внаслідок закриття отворів рота і носа.
66. Судово-медична експертиза опіків обличчя.
67. Дія високої температури на кістки і зуби.
68. Судово-медична експертиза відморожень.
69. Класифікація ручної вогнепальної зброї. Будова бойових набоїв. Кінетична енергія кулі, вбивча сила кулі.
70. Пояса дії кулі, гідродинамічна дія кулі.

71. Класифікація дистанцій пострілу та принцип їх розділення.
72. Постріл впритул.
73. Ознаки пострілу з близької відстані.
74. Ознаки пострілу з неблизької відстані.
75. Рановий канал в плоских кістках.
76. Вогнепальні пошкодження з мисливської зброї. Будова мисливських набоїв.
77. Пошкодження газовою зброєю.
78. Значення лабораторних методів дослідження при експертизі вогнепальних пошкоджень.
79. Словесний портрет
80. Визначення расової приналежності за будовою зубів.
81. Визначення статевої приналежності за зубно-щелепним апаратом.
82. Визначення віку за зубами.
83. Строки прорізування зубів.
84. Ідентифікація невідомої особи за рентгенограмами та рельєфом піднебіння.
85. Ідентифікація особи за слідами губ та протезом.
86. Ідентифікаційні ознаки зубів: аномалії форми, розмірів, положення, чергування та структури зубів.
87. Аномалії зубних рядів. Аномалії прикусу.
88. Набуті ідентифікаційні ознаки зубів.
89. Ідентифікація особи за слідами, які залишені зубами: механізм утворення слідів зубів, морфологічні особливості.
90. Фіксація особливостей слідів дії зубів, вилучення сліду від дії зубів з тіла трупа.
91. Трасологічне дослідження слідів зубів, моделювання ознак та порівняльне дослідження.
92. Особливості ідентифікації особи за слідами зубів, які залишені на предметах.
93. Особливості проведення судово-медичної (стоматологічної) експертизи у випадку лікарських справ в стоматологічній практиці.

Перелік орієнтовних питань модульного контролю 2 – Медичне право України.

1. Медичне право в системі галузей українського права.
2. Предмет і метод медичного права.
3. Функції і принципи медичного права.
4. Медичне право як наука і навчальна дисципліна.
5. Джерела медичного права.
6. Склад законодавства про охорону здоров'я громадян.
7. Кодифікація законодавства про охорону здоров'я.
8. Принципи побудови системи законодавства про охорону здоров'я громадян.
9. Склад учасників правовідносин охорони здоров'я.
10. Громадяни як суб'єкти правовідносин охорони здоров'я.
11. Юридичні особи як суб'єкти правовідносин охорони здоров'я.
12. Публічно-правові утворення як суб'єкти правовідносин охорони здоров'я.
13. Об'єкти правовідносин охорони здоров'я та їх характеристика.
14. Медична таємниця як соціально-правове явище.
15. Поняття і суть медичної послуги.
16. Поняття медичної допомоги та її види за законодавством України.
17. Страхування професійної відповідальності медичних працівників і медичних організацій.
18. Підстави і умови виникнення відповідальності медичних організацій і медичних працівників.
19. Основні види правопорушень в охороні здоров'я і санкції за їх здійснення.
20. Поняття і види юридичної відповідальності.

21. Цивільно-правова відповідальність медичних організацій і медичних працівників.
22. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність медичних працівників.
23. Кримінальна відповідальність медичних працівників.
24. Посадові злочини у сфері охорони здоров'я.
- 25 Призначення, організація і проведення комісійної судово-медичної експертизи у разі професійних і посадових правопорушень медичного персоналу.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби:

- запитання, тести та ситуаційні задачі різних рівнів складності;
- професійні алгоритми;
- таблиці, слайди;
- навчальні альбоми, посібники, методичні рекомендації;
- рекомендована література

Програмне забезпечення: Платформа e-learn, Microsoft word, Power Point., програми електронної комунікації Zoom, Google Meet.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Судова медицина (стоматологія). Медичне право України: підручник [Король ДМ, Король МД, Нідзельський МЯ всього 13 авторів] за заг. ред. Короля ДМ – Вінниця: Нова книга, 2019. – 328 с.
2. Судова медицина. Підручник. 2023. – 574 с. (Електронне видання.) / В. Д. Мішалов, Т. В. Хохолева, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, Г. Ф. Кривда, Є. Я. Костенко.

Допоміжна література

1. Кримінальний кодекс України (станом на 2012 р).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України (станом на 12 квітня 2013 р).
3. Закон «Про судову експертизу», 1994.
4. «Основи законодавства України про охорону здоров'я», 1992.
5. Наказ № 6 МОЗ «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України», 1995.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Сайт <http://pidruchniki.com>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича www.library.univ.kiev.ua
3. Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua>
5. Офіційний сайт ДВНЗ «Ужгородський національний університет», платформа електронного навчання <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>
6. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>
7. Національна наукова медична бібліотека України; <http://www.library.gov.ua/metodychnyi-tsentr>
8. World Health Organization - <https://www.who.int>

9. Директорія книжок відкритого доступу надає доступ до метаданих та повних текстів книжок академічних видавництв у відкритому доступі в мережі Інтернет www.doabooks.org.

10. База містить бл. 550 повнотекстових наукових журналів з різних медичних дисциплін. Health Source: Nursing/Academic Edition також представляє Lexi-PAL Drug Guide search.ebscohost.com

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)